

Schippers van weleer

Door Corine Nijenhuis

**Jeanne van Gils-De Jongh (71), schipperse 1965-2001
Anjo, spits, 1938, 358 ton
Erwan, spits, 1964, 464 ton**

Jeanne is een klassiek schipperskind. Ze stamt uit een Roosendaals geslacht dat al in de 17de eeuw aan het varen sloeg. Noeste schippers met bewogen levens. Haar overgrootvader liet op zijn 68ste nog een Zeeuwse klipper bouwen, haar grootvader ging met pijn in het hart aan de wal omdat zijn vrouw angstig was voor het water.

Jeanne werd aan boord van een spits geboren. Haar vader was in de oorlog als zetschipper gaan varen om aan de Duitse tewerkstelling te ontkomen. In 1943 liet hij zijn schip zinken om te voorkomen dat diezelfde vijand het zou vorderen. Later voeren ze veel op Frankrijk: 'Ik zat in 1947 al op de Eiffeltoren.' Jeanne ging op haar achtste naar het schippersinternaat in Hansweert. Ze was er een krap jaar toen de watersnoodramp kwam; de kinderen werden ternauwernood gered. Een internaat nabij Sittard volgde: 'Bij de nonnekas.' Jeanne had het er moeilijk. Haar ouders zag ze maanden niet, net zomin als haar broers en zusters;

die zaten op andere kostscholen. Na het schippersinternaat woonde Jeanne bij haar oma. Ze wilde naar de academie, maar dat mocht niet: 'Loshangend haar en spijkerbroeken....' Het werd de huishoudschool. Die duurde maar twee jaar. 'Gelukkig, dan kon ik snel terug naar boord.' Maar er volgden nog twee algemene voortzettingsklassen en daarna zorgde ze 'voor opoe'.

Spits

Op haar 19de stapte ze op de spits van haar ouders. Haar vader vond het prachtig; hij leerde Jeanne varen. Ze had er profijt van toen ze trouwde met een schipperszoon. Op hun eigen spits stond zij achter- en haar man voorop, bij de draad. 'Liever de kop kapot

dan jouw vingers eraf', zei hij vaak. Hoewel hij alle vertrouwen had. Jeanne moest eens met windkracht 10 een sluis in, die lag haast vol. Op het achterdek van een zeeschip keek de bemanning toe hoe die schipperse haar kopschroefloze spits ertussen wist te friemelen. Toen het applaus losbarstte, klapte haar man mee. Maar de geschiedenis herhaalde zich. Ook Jeanne kreeg kinderen en ook die moesten naar een internaat. Zij deed het anders; de Erwan ging cement varen, zo kon ze haar jongens elk weekend ophalen. Ze heeft nooit spijt gehad. Noch van het feit dat ze nooit groter gingen. Toen ze begonnen zat hun spits boven de kleine tonnenmaat, toen ze stopten behoorde het tot de kleine schepen.

Met pensioen

Jeanne en haar man gingen net voor hun 60ste met pensioen. 'Heerlijk, want het werd steeds hectischer.' Sloten de sluisen eerst vroeg, zodat je een avond voor jezelf had, eind jaren '90 waren de openingstijden flink verlengd. 'Ze kwamen allemaal voorbij varen. Tja, dan lig je zelf ook niet lekker.'

Nu wonen ze al jaren aan de wal. Eerst moest ze wennen: 'Iedere dag dezelfde huizen tegenover je.' Maar al snel doofde de vaarlust. Al vindt ze het wel jammer; met haar pensioen eindigt het oude schippersgeslacht. De nieuwe generatie zit droogjes op de wal.

Schrijfster en beeldend kunstenaar Corine Nijenhuis schreef onder meer de non-fictie roman 'Een vrouw van staal', waarin zij niet alleen de geschiedenis van haar eigen varende woonschip, maar ook die van de Nederlandse binnenvaart van 1901 tot nu vastlegde. Ontmoetingen met oud-schippers tijdens lezingen naar aanleiding van dit boek, leverden een serie nieuwe verhalen op, die tweewekelijks in Schuttevaer verschijnen.

www.corinenijenhuis.com

De spits Erwan in Frankrijk. (Foto familie Van Gils)